No. 2247. 1854.

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is ƒ 5.00; voor de buitensteden ƒ 6.00; *franko* door het geheele Rijk. Brieven, *Gelden*, enz. FRANKO te adresseeren aan het Bureau dezer COURANT.

VRIJDAG, 15 SEPTEMBER.

Advertentiën van *Zes* regels en daar beneden worden tegen ƒ 1.00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentiën wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 14 September.

't Schijnt met de welbekende *Evangelische maatschappij* niet te vlotten. De *Morgenster*, die beter dan iemand weten kan, hoe het met die Maatschappij gesteld is, heft ten minste reeds klaagliederen aan — in klaagliederen, die, wij vreezen het, zullen zijn als eene stemme in de woestijn. Niet dat de goê gemeente het afkeuren zou, dat den Katholieken de waarheid en de godzaligheid van de heeren van de *Morgenster* gebragt wordt: doch de goê gemeente schijnt van oordeel, dat daartoe van andere middelen gebruik gemaakt zou moeten worden, dan van die, welke de Evangelischen van de *Morgenster* aanwenden. De *Morgenster* vindt dat heel onaangenaam en ontmoedigend; zij wil alles doen om maar in de gunst te komen; »gebrekkige arbeid, zegt zij, is toch beter dan stil zitten." De goê gemeente blijft des ondanks onbeweeglijk en, wat de *Morgenster* ook klage, zij wil niet meê doen.

Het spijt ons voor de *Morgenster* en voor de *Evangelische maatschappij*. Van den anderen kant echter verwondert het ons niet, dat zij niets dan teleurstelling inoogsten. Dat de Katholieken haar niet te woord willen staan, was haar genoeg vooraf gezegd: zoo dwaas zijn [illegible] het nihilismus der Evangelischen de [illegible] boven het hoogste goed. En wat de [illegible], dezulken namelijk, die nog eenigzins aan de christelijke waarheden gehecht zijn — hoe zouden die sympathie kunnen hebben voor eene maatschappij, welker tolken, zonder schaamte, de eerste christelijke waarheden openlijk verloochenen? Is het dan wel te verwonderen [illegible] maatschappij bijna alleen blijft staan [illegible] haar niets rest dan het klaaglied [illegible] de *Morgenster?*

En toch zou er mogelijk nog wel iets op te vinden zijn, om de Maatschappij eenigermate te releveeren, niet, dat spreekt van zelf, in de schatting der Katholieken, maar dan ten minste in de schatting van hen die zij, wij weten niet met welk regt, hare geloofsgenooten noemt. 't Is te edelmoedig welligt van ons haar daartoe een middeltje aan de hand te doen; immers, wat hebben wij met haar te maken! Maar zij is zoo te beklagen en wij hebben zoo'n medelijden met haar! Als de Maatschappij dan eens formuleerde *wat* zij nog gelooft? Wij weten wat zij *niet* gelooft: zij gelooft niet aan de H. Drievuldigheid, aan de Godheid van Christus, aan het persoonlijk bestaan van den H. Geest als den derden persoon der H. Drievuldigheid, aan het schuldvoldoenend lijden van Christus en aan de onfeilbaarheid der Apostelen. Maar als zij dan nu eens zeide *wat zij dan nog gelooft?* Wie weet, of er dan niet eenigen waren, die met hare geloofsbelijdenis instemden, en of zij dienvolgens niet eenige ondersteuning van haren desniettemin altijd ijdelen en onvruchtbaren arbeid zou erlangen.

Het *Goudsch Kronijkske* heeft een hart *à la Titus*. Het zou zijn dag verloren rekenen, zoo het niet elken avond de voldoening had van zich te kunnen zeggen, dat het zich weer een en andermaal met den *Tijd* heeft bezig gehouden. De *Tijd* moet bestreden, de *Tijd* moet beschaamd, de *Tijd* moet, zoo mogelijk, te gronde worden gerigt. Daarâan moet dagelijks gewerkt. De val van den *Tijd* is zijn *Carthago delenda.*

En hoe het *Kronijkske* het aanlegt, om zijn *Carthago* te vernederen en weerloos te maken? van welk wapentuig het zich te dien einde bedient? 't Is niet moeijelijk voor onze lezers het te raden. Zij herinneren zich nog zijn logen, dat, volgens mededeeling van den *Tijd*, in de katholieke kerken te Amsterdam gebeden zou zijn, [illegible] van den Keizer van Rusland gestraft [illegible] maar [illegible] en zij kennen het oude, wel wat platte [illegible] eenmaal [illegible] niet minder treffende spreekwoord: »die [illegible] altoos." Geven wij dus aan onze lezers te [illegible] van welke middelen het *Kronijkske* zich bij [illegible] bedient, om zijne geduchte plannen ten aanzien van den *Tijd* te verwezenlijken, dan zullen zij vermoedelijk niet in gebreke blijven te antwoorden, dat het voornaamst in logentaal zijn heil te zoeken. En zulk een antwoord op onze vraag zal volkomen juist zijn. Men leze slechts, wat het *Kronijkske*, bijv. in zijn laatste Nommer, zonder te verbleeken of te bloozen, de onbeschaamdheid heeft aan zijn publiek wijs te maken:

»De *Tijd*, aldus het *Kronijkske*, betreurde voor weinige dagen, dat de Katholieken van den val van Thorbecke geen gebruik (zegge *mis*bruik) hadden gemaakt om een katholiek ministerie te vormen."

't Is belagchelijk!

Onze lezers weten, dat de *Tijd* nooit iets gezegd heeft, waardoor het beweeren van het *Kronijkske* ook maar eenigzins zou kunnen geregtvaardigd worden. Een katholiek ministerie ter vervanging van het ministerie-Thorbecke — in wiens hoofd had het ooit kunnen opkomen! Reden te meer voor het *Kronijkske*, om te schrijven, dat de *Tijd* het »betreurd" heeft, dat het onmogelijke en het ongerijmde niet geschied is. Het publiek van het *Kronijkske* zal in den waan gebragt worden, dat de *Tijd* zich het liefst beweegt op het terrein van het ongerijmde; daardoor zal wel het meest het krediet van den *Tijd* benadeeld kunnen worden, en dat te gronde te rigten is immers de lievelings-droom van het *Kronijkske!*

Wij hebben er niets tegen, dat ook het *Kronijkske* zijn stokpaardje heeft. Wij hebben er evenmin iets tegen, dat het om ons te bestrijden, alleen van logentaal zich bedient: het *Kronijkske* moet het maar zelf weten wat het winnen kan bij het volgen van eene taktiek, die door alle eerlijke lieden verachtelijk genoemd wordt. Doch dit weten wij, dat wapenen, als die waarvan het *Kronijkske* gewoon is gebruik te maken, niet dengenen, tegen welken ze gekeerd worden, maar alleen hem kwetst, die die wapenen hanteert.

[illegible] verdient het volgende scherpe, niet te scherpe artikel van de *Arnhemsche Courant* gelezen te worden. Zij schrijft aldus:

»De wet tot regeling van het armbestuur is den 12den Augustus in het *Staatsblad* geplaatst, en de minister van Binnenlandsche Zaken heeft zich gehaast daags daarna onderscheidene circulaires uit te vaardigen over het regt verstand en de juiste toepassing harer voorschriften. Het is gewis allezins mogelijk, dat men bij de uitvoering eener wet op moeijelijkheden stuit; dat er dan vragen rijzen, wier oplossing van den zin en de beteekenis der wet afhangt: kortom dat *de praktijk* bezwaren leert kennen, die ook de naauwkeurigste wetgever niet altijd kan voorzien of voorkomen. Dat nu, in zulke gevallen ook de regering hare meening doet kennen en de wet verklaart, heeft voorzeker zijne goede zijde, maar dat de minister reeds nu, voordat nog de wet is toegepast, de circulaires noodig acht, bewijst dat hij zelf geen groot vertrouwen stelt in zijn eigen ontwerp, dat hij zelf het er voor houdt, dat het in duidelijkheid en volledigheid te wenschen overlaat. Hoe dit intusschen zij, die circulaires zelfs brengen hen, die geroepen zijn de wet uit te voeren, geene enkele schrede verder; zij verspreiden geenerlei licht en zijn even onbestemd als de wet zelve.

»Bovendien er zijn gebreken in de wet, die den minister ook met den besten wil, niet kan wegnemen, en wat erger is, gebreken, die niet de praktijk eerst doet uitkomen, maar die reeds vroeger, voor de aanneming der wet, zijn aangewezen. Toen was het voor den minister tijd geweest de bezwaren weg te nemen, door de wet zelve te wijzigen en te verbeteren; nu zijn zijne brieven, hoe fraai zij ook klinken, slechts verklaringen, die met die van anderen gelijk staan, en die de wet, zoo als zij geschreven is, niet kunnen veranderen.

»Onder de bepalingen, die in de toepassing bezwaar *moeten* opleveren, bekleedt art. 21 eene eerste plaats; geen burgerlijk armbestuur, lezen wij, verleent onderstand aan armen, dan na zich te hebben verzekerd, dat zij dien niet van kerkelijke of bijzondere instellingen van weldadigheid kunnen erlangen, en dan slechts bij volstrekte onvermijdelijkheid. Het artikel belet dus alle dubbele bedeelingen; het verbod is volstrekt en laat geenerlei uitzondering toe, en van den 1sten September af, moeten dus de burgerlijke armbesturen ophouden onderstand te verleenen aan allen, die door kerkelijke armbesturen worden bedeeld.

»Het valt in het oog, dat dit voorschrift op vele plaatsen eene geheele omkeering brengen zal in het stelsel van armbedeeling; de behoeftigen, die jaar en dag geregeld van twee of meer armbesturen onderstand ontvingen, zien zich plotseling een gedeelte daarvan ontnomen en worden naar de armbesturen van de gezindheid verwezen, waartoe zij behooren; deze laatste voorzagen tot hiertoe met andere besturen in de behoeften der armen, en zij zullen nu te beslissen hebben, of zij hen geheel voor hunne rekening willen en kunnen nemen, dan wel of zij hun allen onderstand weigeren, en hen naar het burgerlijk armbestuur verwijzen zullen. Hunne middelen zullen veelal niet toelaten, op eens den onderstand van alle armen, die zij steeds met anderen gezamenlijk onderhielden, te verhoogen, en zij zullen dus aanvankelijk het getal bedeelden moeten verminderen, en een gedeelte hunner afwijzen, die zich dan bij het burgerlijk armbestuur aanmelden en daar onderstand vragen zullen.

»Wij beslissen nu niet, of dit beginsel goed is; wij willen zelfs aannemen, dat die wijze van handelen doelmatig is; maar wij merken alleen op, dat dergelijke omkeering, — wij herhalen het woord, — niet op eens kan tot stand komen; dat vordert naauwkeurig onderzoek en overleg, en er zullen zeker weken en maanden verloopen, eer dat alles geregeld is. Nu moge de wet voorschrijven en verbieden — de arme zal toch, hangende dat onderzoek, moeten worden ondersteund; want anders zal het zijn: *deliberante senatu, perit Saguntum.* Wat zal dus het gevolg zijn? Dat de burgerlijke armbesturen onderstand zullen blijven verleenen ook aan hen, die zij volgens de wet niet mogen ondersteunen. Al schrijft de minister zendbrief op zendbrief, het zal alles niet baten, want de wet kan den aard der dingen niet veranderen; art. 21 is onuitvoerlijk.

»En nu meene men niet, dat dit gebrek der wet eerst bij hare toepassing is gebleken, want het was lang voorzien, en reeds in onze courant van den 11den Januarij hebben wij de aandacht er op gevestigd. Het is voorzeker het grootste gebrek eener wet, dat men haar ongehoorzaam *moet* zijn; wij vreezen, dat art. 21 niet de eenige bepaling is, die dat gebrek aankleeft."

Met genoegen berigten wij, dat te Schiedam eene volkomene rust heerscht. Gisteravond waren de straten, in de nabijheid van de markt niet meer afgezet, zoo als tot dus ver het geval was, en keert alles langzamerhand tot de vorige orde terug.

Om de bestaande rust te meer te verzekeren, is gisteren op de rivier voor Schiedam eene kanonneerboot aangekomen. Het was nog niet zeker of dit vaartuig door de *Cycloop* zou gevolgd worden, welke in dat geval insgelijks voor de stad zal post vatten.

Men heeft ook ijverig het onderzoek voortgezet, of en door wie er geld onder het volk is rondgedeeld, omdat er eenig vermoeden bestaat dat dit geschied is. Dat men gepoogd heeft brand te stichten, bevestigt zich. Aan den houtzaagmolen van de HH. Sweyker, [illegible] Prins, voor welken eenige duizende guldens aan gezaagd hout lag, heeft men vuur onder de krullen gevonden, dat noodwendig van de waterzijde moet zijn aangebragt. Had de ontdekking niet oogenblikkelijk plaats gehad, dan waren vijf minuten later, hout, molen en loods, eene prooi der vlammen geweest.

Er hebben gisteren nog een paar arrestatien plaats gehad.

Zondag avond had nog een voorval plaats, dat ligt een ongeluk ten gevolge had kunnen hebben. Een straatjongen wierp in de Kruisstraat eenen tot de passerende patrouille behoorden artillerist met een steen, doch trof diens paard. De artillerist in woede ontstoken, wilde den jongen nazetten; maar gelukkig voor den laatste stortte het paard des ruiters, die daarbij eene wonde aan het been bekwam en alzoo genoodzaakt werd, zijne vervolging op te geven. De artillerist wordt in het ziekenhuis verpleegd. *(N. C. C.)*

Te Schiedam hebben heden (Woensdag), door den voortdurenden ijver der justitie, weder eenige arrestatien en getuigen-verhooren plaats gehad. Het kommandement over de artillerie en infanterie, tot dusver door den verdienstelijken kapitein Francke gevoerd, is heden overge-

gaan op den heer majoor Kock, buitengewoon adjudant van Z. M. den Koning, daartoe uit het kamp van Zeyst derwaarts gekomen en die al de tot dusver genomen maatregelen heeft goedgekeurd en gehandhaafd.

De kanonneerboot N°. 24, kommandant-luitenant ter zee der 1e klasse de Jonge, heeft ten twee ure heden namiddag de haven weder verlaten.

Heden avond deed, even als gedurende de laatste dagen het geval was, de schutterij weder dienst. De goede geest bij dat korps heerschende en de blijkbare bereidwilligheid, waarmede het zijne tijdroovende pligten vervult, worden algemeen bij uitnemendheid erkend. Men verneemt met genoegen, dat de verdienstelijke majoor-kommandant dier schutterij, de heer Roelants, die reeds eenigen tijd geleden zijn ontslag als zoodanig had verzocht, op uitnoodiging van het gouvernement, uitgelokt door het korps officieren, die betrekking nog eenigen tijd zal blijven waarnemen. Deze heer, aan dat verzoek toegegeven hebbende, heeft daarvoor heden, zijn wij wel ingelicht; eene vleijende dankbetuiging van wege Z. M. ontvangen.

De bevolking blijft overigens volkomen rustig en alles is tot de vorige orde wedergekeerd. *(N. R. C.)*

De minister van Financien heeft, met intrekking, in zooverre, van het 2de lid der resolutie van 27 Dec. 1841, N°. 61, bepaald, dat, te rekenen van den eerstvolgenden accijnsvrijen inslag van gedistilleerd, de vergunningen, aan sommige snel-azijnmakers verleend, om, tegen eenen aanslag van 15 vaten azijn per vat ingeslagen binnenlandsch gedistilleerd van 100 pCt., ook andere grondstoffen te gebruiken dan gedistilleerd en water, worden gehouden voor vervallen.

Dezelfde minister heeft bepaald, dat, te beginnen met de eerstvolgende vernieuwing der werkzaamheden, aan de rozijn-azijnmakers, hebbende genot van vrijdom van den accijns op het binnenlandsch gedistilleerd, onverschillig of zij al dan niet tevens snel-azijnmakers zijn, die vrijdom kan worden toegestaan in verhouding van hoogstens *zeven* kannen binnenlandsch gedistilleerd a 100 pCt., of van mindere sterkte naar evenredigheid, per vat ruimte, der tweelingskuipen voor elke vernieuwing der werkzaamheden.

Gedeputeerde Staten der prov. Zuid-Holland hebben, bij besluit van 5 Sept. 1854, n°. 7, de volgende aanschrijving gerigt tot regeling der subsidien uit fondsen van Burgerlijke gemeenten aan instellingen van Weldadigheid:

„Gelezen eene missive des ministers van Binnenl. Zaken van den 13 Augustus 1854, n° 1 (7e. afd.), houdende mededeeling van algemeene beschouwingen nopens de strekking der wet van den 28 Junij 1854 (*Stbl.* n°. 100), tot regeling van het armbestuur, alsmede voorschriften tot uitvoering dier wet;

„Gelet op artt. 19, 59, 60 en 61 der aangehaalde wet; in verband met art. 148 der wet van den 29 Junij 1851 (*Stbl.* n°. 85);

„En in aanmerking nemende dat het tijdstip daar is, waarop, overeenkomstig den aanhef van art 203 der laatstbedoelde wet, de gemeente-begrootingen voor 1855 door Burgemeesteren en Wethouders aan de respectieve gemeenteraden behooren te worden aangeboden, alsmede dat, krachtens art. 59 der wet tot regeling van het armbestuur, op die begrootingen, geene subsidien aan instellingen van weldadigheid mogen gebragt worden, zonder toepassing der bepalingen van haar vierde Hoofdstuk;

„Hebben besloten:

„1°. de gemeenteraden in Zuid-Holland opmerkzaam te maken, dat in de gemeenten, alwaar subsidien aan instellingen van weldadigheid verleend worden, vereischt wordt een met redenen omkleed besluit van den gemeenteraad, waaruit blijk:

„*a.* dat de volstrekte noodzakelijkheid van het subsidie is bewezen door de rekening en verantwoording der inkomsten en uitgaven van het betrokken bestuur over het laatst afgeloopen, en de begrooting voor het eerstvolgende dienstjaar;

„*b.* dat, ten behoeve van het betrokken bestuur, naar het oordeel van den gemeenteraad, op eene billijke wijze is bijgedragen door hen, van wie, overeenkomstig den aard der instelling, in den regel bijdragen kunnen worden verwacht;

„*c.* dat het bestuur der instelling, overeenkomstig haren aard en hare bestemming, aan zijne verpligtingen naar vermogen voldoet.

„2°. De gemeenteraden voornoemd uit te noodigen om, alvorens tot de vaststelling der begrooting voor 1855 over te gaan, de rekeningen en begrootingen van alle instellingen van weldadigheid, voor welke subsidie uit de gemeentekas is aangevraagd, naauwlettend te onderzoeken en, naar luid van art. 148 der gemeentewet, zoo daartoe termen zijn, goed te keuren, vervolgens het onderzoek omtrent de sub *b.* en *c.* vermelde bijzonderheden, met zorg in te stellen en daarna over te gaan tot het vaststellen van het met redenen omkleed besluit, bedoeld bij art. 59 der wet, indien er tot het verleenen van subsidie termen bevonden worden te bestaan: wordende wijders opgemerkt, dat de overtuiging aan een te kort de geraamde ontvangsten eener instelling van liefdadigheid naar het oordeel der Regering op zich zelve niet genoegzaam is om subsidie te verleenen, maar dat daartoe mede vereischt wordt dat het gesubsidieerde bestuur handele overeenkomstig den aard en het doel der instelling, dat het zijne zorgen uitstrekt tot de armen voor wier ondersteuning het bestemd is en zich daaraan onder geenerlei voorwendsel onttrekt, en dat de bijdragen en kollekten, welke in de rekeningen en begrootingen worden in ontvangst gebragt, in evenredigheid staan tot het vermogen dergenen die zedelijk verpligt worden geacht daartoe bij te dragen.

„3°. Burgemeesteren en Wethouders der Gemeenten aan te schrijven om, op ontvangst dezes, alle zoodanige maatregelen te nemen, als vereischt worden om den Gemeenteraad zoo noodig in staat te stellen het in art. 59 der wet bedoeld besluit onverwijld te nemen en dat besluit ter voldoening aan het voorschrift van art. 61 der wet binnen acht dagen na de vaststelling door den Raad met de daartoe betrekkelijke door den Raad goedgekeurde rekeningen en begrootingen der betrokken instellingen van Weldadigheid aan Ged. Staten in te zenden.

„4°. De aandacht der gemeentebesturen met nadruk te vestigen op een der hoofdbeginsels der nieuwe wet, namelijk het doel om de armenverzorging zooveel mogelijk tot de kerkelijke en bijzondere liefdadigheid te beperken, naar welk doel, zoo het aanvankelijk al niet geheel kan worden bereikt, door eene trapsgewijze vermindering der subsidien zal moeten worden gestreefd, hetwelk reeds nu bij het opmaken en vaststellen der gemeente-begrooting voor 1855 in het oog zal moeten worden gehouden, te dien effekte dat men zich vleit dat de gemeenteraden, ten gevolge van het ten dezen aanbevolen onderzoek, termen zullen vinden om door vermindering van de vroeger verleende subsidien de algemeene liefdadigheid in hunne gemeente op te wekken, om door ruimere liefdegaven de armbesturen in staat te stellen de aan hunne zorg toevertrouwde armen te ondersteunen en hen aan te sporen niet dan bij dringende wel erkende behoeften onderstand te verleenen."

Met den 1sten Oct. aanstaande wordt het Mecklenburgsche telegraafkantoor te Gijstrow voor de dienst geopend.

In Zwitserland zijn telegraafkantoren geopend te Castasegna, Wallenstadt, Sarnen en Rigi; het laatste alleen gedurende de zomermaanden.

Blijkens eene mededeeling van het Oostenrijksche telegraafbestuur zijn telegraafkantoren geopend te Kronstadt in Zevenbergen en te Tarnopol.

Bij beschikking van 9 dezer, n°. 144, 6de afdeeling, is aan den heer W. C. de Wit, burgerlijk ingenieur te Amsterdam, tot wederopzegging, vergunning verleend voor eene schroefstoomhootdienst van Harlingen over de Zuiderzee naar Zwolle, heen en terug, tot vervoer van reizigers en goederen, met uitsluiting van vee.

In den namiddag van den 10den onstond er te Hilversum brand in eene woning naast de kerk van de R. K. gemeente, door het vlam vatten van te kort nabij den haard te droogen gelegde krullen, en zulks terwijl de bewoners afwezig waren. Gelukkig dat de brand door het werkvolk, op den toren van gezegde kerk aan den arbeid, werd ontdekt, tengevolge waarvan men door spoedig aangebragte hulp hem spoedig meester was. *(G.)*

's GRAVENHAGE, 13 Sept. De Erfgroothertog van Saksen-Weimar-Eisenach (zoon van de Nederlandsche Prinses Sophia) heeft heden, na een verblijf van ruim twee maanden, het groot stedelijk badhuis te Scheveningen verlaten en gedurende al dien tijd de baden aldaar gebruikt. Z. D. H. is naar Soestdijk vertrokken, waar H. D. moeder zich bevindt.

— Naar men verneemt behooren de graaf en gravin Bruce, die aan het *Hôtel de Bellevue* alhier zijn aangekomen, tot de afstammelingen van den voormaligen Koning van Schotland, zij worden door zeer aanzienlijk gevolg vergezeld. De salons, die door den Koning van Portugal nu laatstelijk werden bewoond, zijn thans door den graaf en de gravin betrokken. Zij zijn weder even smaakvol ingerigt.

— In de residentie zijn aangekomen en aan het *Hôtel de Bellevue* afgestapt de heer William Lowe, met familie, komende van Londen; en in het *Hôtel de l'Europe*, de heer J. P. de Sa, van Brazilië, de heer Charles Piquet, advokaat te Mons, en de heer Louis Vigurs, van Londen.

— Heden ten elf ure hebben de zittingen van de Synodale Kommissie, onder het voorzitterschap van Ds. Molluyzen, een aanvang genomen.

— De gisteren te Valkenburg gehouden paardenmarkt werd begunstigd door het schoone weder, en door een groot aantal bezoekers uit de omstreken bijgewoond. Er waren buitengewoon veel paarden ter markt aangebragt, waaronder zich vele goede en schoone bevonden. Er werden over het algemeen hooge prijzen besteed.

LEGERPLAATS BIJ ZEYST, 11 Sept. Heden morgen ten 8 ure rukten de troepen langs den regtervleugel uit het kamp tot het doen eener militaire marsch, De volgorde was: een detachement kavallerie, eene kompagnie jagers (voortroep), twee kompagniën jagers, een sektie 6 ponders, twee kompagniën jagers (al deze vormden de voorhoede), hier volgde het gros: Z. M. met staf aan het hoofd, 1 brigade, een halve batterij 6 ponders, een geheele batterij 12 ponders, de 2e brigade, hier volgde de achterhoede: eene kompagnie, eene sektie 6 ponders, vier kompagniën en de rest der kavallerie.

De marsch ging over Soest en Soestdijk. Dáár stond Z. M. met stafofficieren ter linkerzijde van de Koningin-weduwe, die zich tegen het hek van het paleis aan den straatweg bevond toen de troepen défilerend voorbijtrokken; de muziek van 4 korpsen liet zich hooren, vaandels salueerden, hoofd- en verdere officieren deden zulks met de sabel, van den regter- naar den linkervleugel volgde een successief hoera! drieverf herhaald. De Koningin-weduwe wuifde met haren zakdoek.

Een eindwegs voorbij het paleis hielden de troepen rust, alle hoofd- en andere officieren verzamelden zich en bragten de Koningin-weduwe hunnen groet. Z. M. verbleef ruim een uur op het paleis. Daarna namen de troepen de terugmarsch aan, défilerend binnen het hek vlak langs het paleis, terwijl de Koningin-weduwe zi[ch] op den trap bevond. Z. M. met den staf links. Verv[ol]gens trokken de troepen voorwaarts in eene laan [za]men, en naauwelijks was dit verrigt, of H. M. m[et] prinses Sophia, in een rijtuig gezeten, passeerde d[e] kolonnes, waarbij weder een opvolgend hoera! werd ge[-] hoord. De troepen stelden zich daarna in beweging e[n] waren omstreeks 6 ure in en bij hunne tenten.

— 12 Sept. Heden zijn de groote oefeningen ten [..] ure begonnen, hetgeen ook voor het vervolg blijft va[st-] gesteld. De manœuvres, alleen infanterie, hadden b[ri]gades-gewijze plaats, en wel in zamentrekken in kolonne[s,] deployementen en frontveranderingen, passeren van défilé[s,] stelling van quarré's tegen kavallerie met verdubbel[de] gelederen, enz.

De gezondheid der manschappen is goed, ofscho[on] nagenoeg 1 op de 12 ziek, echter van ligten aard [en] hoofdzakelijk door verzwakking, ten gevolge van ste[rke] diarrhæ.

Het laatste gedeelte van den wedstrijd met de bu[ks] heeft heden namiddag plaats gehad. De prijs is behaa[ld] door van Aylva Rengers, van het 5e reg. inf., met [..] punten; zijnde het schoonste der prijzen, bestaande [in] een uitermate fraai gouden horologie met dito zwa[re] ketting. *(H.)*

's HERTOGENBOSCH, 12 September. Ingevolge ee[n] vroeger door den raad dezer stad genomen besluit, hee[ft] heden avond de finale verkoop plaats gehad van een aan[-] tal onroerende goederen, toebehoorende aan de Godshu[i]zen dezer gemeente. De weinige opbrengst dier goedere[n] was de oorzaak van den verkoop. Bij afloop der definiti[e]ve toewijzing bleek het, dat de algemeene opbrengs[t] bedroeg *f* 66,205. Daar bij de taxatie goederen op *f* 60,00[0] geschat waren, twijfelt men niet of de goedkeuri[ng] van den raad zal op deze toewijzing volgen, uithoofd[e] van het groote voordeel, dat daaruit voor onze godshui[-] zen voortspruit. *(N. R. Crt.)*

Men leest in de Tweede Editie van het *Handelsblad*:

WEENEN, 13 September. De vereenigde expeditie in de Zwarte Zee, waarvan de eerste divisie den 4den dezer Varna heeft verlaten zou den 8sten reeds op de hoogte van Sebastopol zijn verschenen.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 13 Sept. In afwachting van berigten uit de Krim, blijft de aandacht vooral gevestigd op de reeds vermelde korrespondentie uit Konstantinopel, medegedeeld door den *Moniteur*, en welke wat de expeditie betreft, hoofdzakelijk dus luidt:

»Eindelijk is tot de onderneming tegen de Krim besloten en zal Sebastopol aangevallen worden. Men dient Rusland te treffen in het steunpunt zelf van al deszelfs plannen ten aanzien van het Oosten, die reeds lang het evenwigt der wereld onophoudelijk bedreigen. Sebastopol herbergt eene vloot, die altijd den Bosporus bedreigt, die in het oog van Keizer Nicolaas reeds sedert lang als eene drijvende brug, St. Petersburg met Konstantinopel verbindt. Rusland moet van die vloot beroofd worden, opdat het overal in het Oosten op onoverkomelijke moeijelijkheden stoote, en zelfs van de gunstige kansen, die verraad mogt aanbieden, niet langer gebruik kunne maken.

»Na lange diskussiën en rijpe overweging heeft men van alle aanvalbare positiën der Russen in de Zwarte zee de sterkste gekozen om mede te beginnen. Wel is waar de krijgskans is altijd onzeker; wegens het vergevorderde jaargetijde en de noodzakelijkheid om de aankomst voor te komen van de aanzienlijke versterkingen, die door het Russische gouvernement naar de Krim gezonden worden, moet de aanval op Sebastopol een *coup de main* op groote schaal zijn; maar het gewaagde van zulk eene onderneming wordt opgewogen door de hoop, om den oorlog in het Oosten eensslags te beëindigen of althans tot een eng terrein te beperken. De onderneming tegen de Krim moest òf tot het volgende jaar uitgesteld; òf ijlings ondernomen worden; dit laatste was het meest naar den smaak der krijgskundigen, die voor den strijd tusschen Rusland en de Westersche mogendheden eenen afloop wenschen, welke niets onbepaalds of dubbelzinnigs voor de toekomst overlate; het voldeed ook het best aan den strijdlust van de bevelhebbers der vereenigde krijgsmagt, en aan het ongeduld der soldaten, die een oorlog zonder strijd moe zijn. Men moet zich niet ontveinzen, dat de onderneming tegen de Krim in de gegeven omstandigheden eene der stoutste is, waarvan de geschiedenis gewaagt, daar men met gelijke of welligt zelfs mindere getalsterkte, een vijand aanvalt, die in eenen kring van vestingmuren en forten verschanst zit. Maar door zulke stoute stukken bedreven, is het dat de legers hunnen roem behouden en vergrooten; en men mag immers ook wonderen verwachten van de bloem van drie legers, die in vuur en moed onderling zullen wedijveren, van die vereenigde vloten, welke de drift, waarmede zij vroeger elkander bestreden, thans op nieuw zullen aan den dag leggen.

stout en heldhaftig strijden voor een en hetzelfde doel.

»Het meerendeel der Engelsche-Fransche troepen en 10,000 uitgelezen Turksche soldaten zullen door de vloten in twee reizen naar het strand der Krim, op korten afstand van Sebastopol, gebragt worden. Zoodra de troepen ontscheept zijn, zullen zij in het gevecht gebragt worden, hetzij tegen de Russische troepen, indien deze de positien rondom Sebastopol trachten te verdedigen, of tegen de stad zelve, indien de Russische troepen achter de muren het geduchte bezoek afwachten. Wordt Sebastopol ingenomen, dan zal door de vereenigde legers een schitterend wapenfeit verrigt zijn, hetwelk Rusland's geknakte zedelijke kracht geheel breken en het herstel des vredes veel gemakkelijker maken zal. Indien daarentegen de Russische krijgsmagt in de Krim nog grooter mogt zijn dan de ontvangen narigten doen onderstellen, indien de stad zich een tijd lang mogt kunnen verdedigen, indien het jaargetijde over eenige weken hinderpalen aan de onderneming in den weg legde, of eindelijk indien het aan een sterk Russisch leger gelukte de krijgsmagt in de Krim te versterken, dan zou men slechts weder behoeven scheep te gaan, en zou de aanval op Sebastopol vroeg in het aanstaande voorjaar onder andere omstandigheden hervat worden. Een aanval op de Krim is van Frankrijks en Engelands zijde zooveel als eene verbintenis om de Krim te vermeesteren; en dat zij deze verbintenis op hunnen tijd zullen gestand doen, wordt door niemand betwijfeld. De Westersche mogendheden moeten de Krim vermeesteren, wat het haar ook koste, of aan Rusland de heerschappij laten over het Oosten; eene andere keuze heeft Rusland haar niet gelaten; en welke hindernissen zij ook mogen ontmoeten, de uitkomst is niet twijfelachtig.

— Men zegt dat Omer-Pacha bevel heeft ontvangen uit Konstantinopel en uit Varna, om zijne operatien in Bessarabie aan te vangen.

— Het dagblad van Madrid behelst een last aan de gouverneurs der provincien, om door middel der wetten van 1837, de misbruiken voor te komen der vrijheid van drukpers.

De cholera begint in de provincien te verminderen; uit hetgeen er van tijd tot tijd voorvalt in de provincien blijkt het duidelijk, dat de demagogie ook in Spanje diepe wortelen heeft geschoten en gezind is de revolutie tot het [illegible] door te drijven, indien het gouvernement [illegible] krachtigen weerstand zich weet te doen gelden.

— Het ministerie heeft het besluit genomen, dat de leden van den Senaat, wanneer zij kunnen voldoen aan de voorschriften der wet van 1837, als kandidaten bij de aanstaande verkiezingen voor de Cortes, zullen kunnen optreden. Men verwacht [illegible] mannen als Lopez, Ros de Olano, Calderon, [illegible] O'Donnell en [illegible]riaga, niettegenstaande hunne hoedanigheid van senatoren, leden der eerste kamer zullen worden.

Men verzekert dat Espartero eene langdurige bijeenkomst heeft gehouden met den markies de Duero, waarin de voornaamste regeringsquæstien ter sprake zijn gebragt. Beide mannen zijn in de volmaakste overeenstemming nopens de gedragslijn, door het kabinet te volgen in de toekomst, van elkander gescheiden.

ENGELAND.

LONDEN, 13 September. De *Times* behandelt in een uitvoerig artikel de expeditie naar de Krim, waarin nagegaan wordt welke de geschikste landingsplaats voor de troepen zou wezen. Ofschoon de magt die Rusland tegenover de vereenigde legers zal stellen, geenszins gering te achten is, meent echter de *Times*, dat de geallieerde groote kansen ten hunner voordeele hebben. De diepte van het water zal onder anderen de schepen in staat stellen de kust te naderen om het veldgeschut der vijanden met de zware scheepskanonnen te vernielen. Ook staat het, in 't voordeel der expeditie, dat men meester is van de zee. Daar de Russen niet weten op welke plaats de geallieerden zullen landen, zijn ze verpligt hunne magt over de gansche uitgestrektheid der kust van de Krim te verdeelen.

De *Times* meent zich verzekerd te mogen houden van den goeden uitslag der onderneming in weerwil der verbazende bezwaren.

— In een partikuliere korrespondentie leest men aangaande het woeden der cholera in sommige wijken van Londen het volgende:

»Men heeft de rampen, die de in mijn vorig schrijven genoemde wijken van Londen getroffen hebben, willen verklaren door eene aanhaling van Macaulay uit zijne *Geschiedenis van Engeland*, dl. I, hoofdst. III, als bij dat gedeelte van Regentstreet, hetwelk thans de drukste en vermaarde [illegible] der stad is, beschrijft, als zijnde in 16[illegible] hoeken [illegible] streek, alwaar nu en dan een kor[illegible] viel. Daarop volgen deze regelen:

»Ten [illegible] bevond zich een weiland, berocmd uit hoofde [illegible] aan Conduit [illegible] die lang daarna den naam gaf [illegible] Ten oosten was een veld, dat geen Londenaar [illegible] zonder huivering voorbij ging. Daar, ver van de woonplaatsen der menschen, groef men voor twintig jaren, (in 1665) toen de pest te Londen heerschte, een kuil, waarin de lijkkarren des nachts hunne lading bij getallen uitwierpen. Het volk geloofde, dat de aarde tot op eene groote diepte besmet was, en niet opgedolven kon worden zonder onvermijdelijk gevaar voor menschenleven. Geen grondslag voor gebouwen werd daar gelegd, tot dat twee geslachten voorbij gegaan waren, zonder eenig teeken van pest, en eerst toen de akelige plek door gebouwen omringd was."

»Eenigen tijd geleden is de grond omstreeks bovengenoemde plek inderdaad opgedolven, namelijk in Marlboroughstreet; en (hoe vreemd het ook schijnen moge, na twee eeuwen) bevond men dat de grond uit zulk eene verpestende aarde bestond, dat de open groeve zoo snel mogelijk weder digt gemaakt werd." (*A. C.*)

DUITSCHLAND.

WEENEN, 12 Sept. Aan het *Journal de Frankfort* wordt uit Weenen geschreven:

»Het door den vorst Gortschakoff medegedeelde negative antwoord van Rusland betrekkelijk de vier vredesvoorslagen, ging vergezeld van de uitdrukkelijke belofte der volledige ontruiming van de Vorstendommen door de Russische troepen. Overeenkomstig de nota van 3 Junij, welker vorderingen die van 9 Julij worden gehandhaafd, zou het voortdurend bezetten der Vorstendommen door Rusland eenen bepaalden *casus belli* opgeleverd hebben. Ten gevolge der jongste verklaring van Rusland, welke ongetwijfeld ten uitvoer gebragt zal worden, bestaat dat geval niet meer. Daar de Russen uithoofde der militaire houding van Oostenrijk hunne stellingen opgegeven hebben en teruggetrokken zijn, zoo heeft Oostenrijk geene reden om Rusland aan te tasten. Het heeft zich wel met de Westersche mogendheden omtrent de vredesvoorwaarden verstaan, maar het heeft zich niet verbonden om de aanneming dier voorwaarden, in geval van weigering, met geweld van wapenen af te dwingen.

»Voor het overige zijn de bedoelde vier waarborgen feitelijk bijna geheel verwezenlijkt. De Vorstendommen zijn van de Russische heerschappij bevrijd, zoo al niet door eenen veldslag, dan toch door de militaire maatregelen van Oostenrijk, hetwelk onder alle omstandigheden in de aangenomen houding zal volharden. De invloed van Rusland op zijne geloofsgenooten in Turkije bestaat op dit oogenblik niet meer. Even weinig beheerscht Rusland op dit oogenblik nog de Zwarte zee. Eindelijk is de scheepvaart op den Beneden-Donau ten deele weder vrij. Het is niet waarschijnlijk dat Rusland in staat zal zijn, de verloren voordeelen met geweld van wapenen te heroveren; het geldt dus thans alleen, Rusland te overtuigen van de noodzakelijkheid om door het sluiten van een verdrag datgene te erkennen, wat feitelijk reeds bestaat.

»Het zekerste middel, om deze noodzakelijkheid aan het Russische kabinet te bewijzen, is, dat Pruissen en het Duitsche Bondgenootschap zich met de vier grondslagen of waarborgen vereenigen, welke voor de belangen van Duitschland voordeeliger zijn dan die van eenigen anderen Staat; dat voorts de Staten, die het of- en defensief traktaat gesloten hebben, verklaren, in alle omstandigheden eenstemmig met Oostenrijk te willen handelen, en een aanval tegen het Oostenrijksch gebied op gelijke wijze te willen afweren als of hij tegen hun eigen gebied gerigt ware. In die twee onderstellingen kan Oostenrijk met hoop op goeden uitslag de rol van bemiddelaar tusschen de oorlogvoerende partijen op zich nemen."

BELGIE.

BRUSSEL, 13 September. Naar men verneemt heeft de Koning aan de heer Delfosse, op het kasteel van Laeken ontboden, de voorslag gedaan, om een nieuw kabinet te vormen. De heer Delfosse heeft zich niet met die taak kunnen belasten.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 14 September.

BEVALLEN (12 Sept.): J. Marchand, geb. Beit, D. - B. Kapper, geb. Philips, D. — (13 Sept.): E. J. Leusmann, geb. van Delden, Z.

OVERLEDEN (10 Sept.): 't Kindje van C. Verhoeven, 3 m.

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 13 Sept. Belg. leen. 2½ pc. 52¼. 1840/1842 4½ pc. 90⅞. 1848, —; Spanje 1—3 pc. $18\frac{7}{16}$; Binnenl. 3 pc 33⅜; Romeinen 5 pc. 83¼; Oostenrijk Metalliek 5 pc. 73½.

PARIJS, 12 Sept. Fransche 3 pc. 73.85; 4½ pc. 97 70; 3 pc. Spanje 33¼; id. 1 pc. 18½; Met. 5 pc. 85; Rom. Leen. [illegible]

LONDEN, 13 Sept. Consols 95¼; 3 pc. Spanje Binnenl. 37¾; 1 pc. dito 18¾; Comité-Bewijzen [illegible] Passief [illegible] 5 pc. Rusl. 98⅞; 4½ pc. dito 88½; 4 pc. Holl. 94; 2½ pc. id. 62; 5 pc. Sardinie 87¾; Brazilie 101; 4½ pc. Peru 71; Gren. uitg. —; id. [illegible] —; 3 pc. Mexiko 24⅜; Turkye 5¾; Ecuador —; Grieken (blaauw) —; Wissel op Amst. —; 4 pc. Portugal —.

WEENEN, 13 Sept. Met. 5 pc. 85⅜; id. 4½ pc. —; Bank-Aktien —; Wissel op Londen 11.24; Amst. —; Parijs 137½; Goud —; Zilver 18½; Nieuwe Leening 97¼.

BERLIJN, 12 Sept. 3½ pc. Pruissische Staatschuld —; 4½ pc. Rusland 85; 5 pc. 97⅞; Wissel op Londen 2/m. 6 Th. 17⅞; Parijs 78¹¹/₁₂; Amst. 141⅛; Ween. —; Petersburg 102½.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

	pCt.	12 SEPT. 4½ u. gebl.	13 SEPT.		4 u.	gebl.
Nederl., Werkel. Schuld à	2½ pCt.	$60\frac{9}{16}$	60⅝	à	$60\frac{9}{16}$	60½
Dito Dito	3 〃	$72\frac{5}{16}$	72⅛	〃	72¼	72⅛
Dito Dito	4 〃	90⅝	90⅝	〃	90⅝	90⅝
O. I. Leening 1844	4 〃	90½		〃		
Amortisatie	3½ 〃			〃		
Handel-Maatschappij	4½ 〃		123½	〃		
Aand. Arnh. Spoorweg	4½ 〃			〃		
Dito Hollandsche dito				〃		
Obligatiën	4½ 〃			〃		
Maatschappij van Weld.	4 〃			〃		
Aand. Ned. Bank.	〃			〃		
België, Certifikaten	2½ 〃			〃		
Dito	4½ 〃			〃		
Dito *Rothschild*	2½ 〃	49¼	49¼	〃		
Frankrijk, Obligatiën	3 〃		68⅝	〃		
Spanje, Nieuwe 3 pCt., thans	1 〃	$18\frac{11}{16}$	18⅝	〃	$18\frac{11}{16}$	$18\frac{11}{16}$
Nieuwe	3 〃	37¼		〃		
Binnenlandsche	3 〃	$33\frac{1}{16}$	$33\frac{1}{16}$	〃	$33\frac{5}{16}$	33⅛
Cert. Coup. Sp. Com.		$5\frac{7}{16}$	5⅜	〃		
Amortisable Schuld		3⅞	3⅞	〃		
Portugal, te Londen	3 〃	37⅛	36⅞	〃	37	36⅞
Dito Uitgestelde				〃		
Rusl., bij *Hope en C*o.	5 〃	100⅞	100⅝	〃	100½	100½
Dito Ao. 1828—1829	5 〃	100⅞	100½	〃		
Negot. 1831 en 1833	5 〃	85	85	〃		
Nieuwe Engelsche	4½ 〃	87	86¾	〃		
Negot. 1840	4 〃	77¾	77⅝	〃	77⅞	77⅞
Dito *Stieglitz*	4 〃	76⅞	76⅝	〃	76¾	
Dito Nieuwe	4 〃			〃		
Certifikaten te Hamburg	5 〃		88	〃		
Inschr. op 't Grootboek	6 〃	59⅞		〃		
Dito Certifikaten	6 〃	60⅛	59⅞	〃		
Polen, Obligatiën	4 〃	69	68⅝	〃		
Aandeelen 1835			140¾	〃		
Oostenrijk, Metalliek	5 〃	70⅝	68⅞	〃	69⅝	
Dito 1847	2½ 〃	35⅝	35	〃	$35\frac{5}{16}$	
Dito 1851 en 1852	2½ 〃	35⅜	35	〃	$35\frac{5}{16}$	
Dito Nieuwe	5 〃	79	78¼	〃	78⅝	
Dito 1854	〃	$78\frac{15}{16}$	$78\frac{5}{16}$	〃	78½	78½
Weener Bank	5 〃			〃		
Dito	4 〃	61½		〃		
Aand. met Loting fl. 250.				〃		
Nieuwe dito 1854		f 244	240¾	〃	241½	
Pruissen	4½ 〃			〃		
Amerika, Bank-Aktiën Cert.	〃	3⅝		〃		
Dito Orig.				〃		
Napels, Cert. bij *L. en B.*	5 〃			〃		
Sardinië, te Londen	5 〃			〃		
Denemarken, dito	5 〃			〃		
Louisiana, te Londen	5 〃		99⅞	〃		
Brazilië	5 〃	98¼	98	〃		
Dito 1843	5 〃			〃		
Mexiko, te Londen £ 100	3 〃	24	23⅞	〃		
Dito Onbepaalde	3 〃	24	23⅞	〃		
Peru	4½ 〃	69¾	69¾	〃	69⅞	
Grenada, dito à £ 100	2¼ 〃			〃		
Dito Uitgestelde				〃		
Ecuador				〃		
Venezuela, te Londen	3½ 〃		23½	〃		
Dito Uitgestelde	1 〃			〃		
Thesaurie	5 〃			〃		

De markt leverde heden weinig of niets belangrijks op, bij weinig affaire was dezelve algemeen flaauw gestemd.

Koers van het Geld. Beleening 3 pCt., Prolongatie 2½ pCt. Diskonto 3 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m.	f 55$\frac{15}{16}$	Livorno	2/m.	f 38¼
»	zigt	» 56¼	Napels	»	» 84½
Bordeaux	2/m.	» 55¼	Petersburg	»	» 1.77
»	½/m.	» 55⅝	Weenen	6/w.	» 29⅜
Madrid	3/m.	» 240	Augsburg	»	» 38[illegible]
Cadix	»	» 240	Frankfort	»	» 99[illegible]
Seville	»	» 237	Hamburg	2/m.	» 35[illegible]
Bilbao	»	» 238	»	zigt	» 35[illegible]
Lissabon	»	» 40½	Londen	2/m.	» 11.65
Porto	»	» 40	»	zigt	» 11.75
Genua	2/m.	» 48[illegible]	Rotterdam	gek.	[illegible]

HANDELSBERIGTEN.

GRAANMARKT.

AMSTERDAM, 13 Sept. Tarwe bij geringen, als voren verkocht: 130 ℔ o. witb. Pools f 467; 129 ℔ o. b. dito f 442, f 455; 134 ℔ Rostocker f 430; 129 ℔ Pommer f 395, [illegible]

Rogge tot ruim vorige prijzen met eenigen handel [illegible] ding verkocht: 124 ℔ Mecklenb. f 270; 128 ℔ Donau f 260; 118 ℔ o. Pruissche f 265; 119, 120 ℔ n. Archangel f 240, 248; 119, 120 ℔ dito f 243, 245; 118 ℔ dito f 236 a. d. Zaan; 116 ℔ j. dito f 240; 117 ℔ o. gedroogde f 245.

Garst prijshoudend, 100, 105 ℔ j. Vriesche Winter f 160, 170; 100 ℔ n. dito f 165; 113 ℔ Deensche f 186.

Haver en Boekweit zonder handel.

Op 9 vaten Olie in April ek. 69½; Sept. 69; Oct. en Nov. 69⅛. *Raapolie* op 6/w. f 41; Vliegend f 39⅞, ⅛; Mei ek. f 39⅜, ½; Oct., Nov. en Dec. ek. f 39½, ¼. *Lijnolie* op 6/w. f 38¼; Vliegend f 37½. *Hennepolie* op 6/w. f 42½; Vliegend f 41.

SCHIEDAM, 13 Sept. Rogge. Verkocht 116/20 ℔ Archangel f 246 kont. — Gerst. 130/2 ℔ Libau f 260 kont., f 263 6/w., f 263 3/m. — Moutwijn f 20,50; Jenever f 25; Amst. Proef f 26,25, per Ned. vat zonder fust, zonder de belasting.

ANTWERPEN, 13 Sept. *Koffij.* Op levering zijn verkocht 3000 balen Brazil.

Rijst. Vaste markt. Voor gepeld Necransie is f 9½ betaald.

Granen. Vaste prijzen met eenige handel in Tarwe en Rogge.

LONDEN, 12 Sept. *Rawe Suiker.* In Vreemde soorten tot vaste prijzen met veel handel.

Koffij. Voor Native Ceylon wordt 45 s. voor goed ordinair besteed. Plantage Ceylon minder gevraagd.

Thee. Tot de voorgaande prijzen, met verkoopers.

Rijst zeer vast. Zeilende zijn gedaan: 1100 Tons Aracan a 11 s. 6 d. aan boord te wegen.

Talk kalm. Petersburger 65 s.

Graanmarkt. Tarwe. Inlandsche Tarwe sedert Maandag 3 a 4 s. hooger. — Garst en Haver insgelijks 1 a 2 s. duurder betaald.

Veemarkt. Runderen in goede kwaliteiten bedongen de vorige prijzen, mindere soorten gaan traag af. Schapen en Lammeren tot eene kleine verlaging met meer handel. Kalveren en Varkens onveranderd.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 13 Sept. M. Schou, Margaretha Johanna, Batavia - W. N. Crap Hellingman, Agnætha, id. - L. Hus, Arend, id. - B. W. Sebenk, Aidina Anna Susanna, Suriname.

HELVOET, 13 Sept. O. Lindeman, Kenau Hasselaar, Batavia, laatst van Brouwershaven.

GEPRAAIDE SCHEPEN.

Den 16en Mei, bij de Linie, op 78° O. L. Stad Zierikzee, kapt. D. Ochtman, van Akyab naar Londen. — Den 5en Julij op 12° 42' N. Br., 9° 27' W. L. Generaal Baron van Geen, J. Rotgans, van Batavia naar Rotterdam — Den 10en Sept., op 51° 57' N. Br., 3° 3' O. L. Maria, kapt. H. D. van Wijk, van Amsterdam naar Batavia — Jan van Brakel, kapt. W. L. Esink, van dito naar Triëst.

CARGA-LIJSTEN.

ROTTERDAM.

BATAVIA, Margaretha Ida, H. Hagers. 4604 b. Koffij, 2302 kan. Suiker, 680 sch. Tin, 1510 boss. Rindrottingen, 40 pic. Geelhout, N. H. M.

— Kenau Hasselaar, O. Lindeman. 309 kr. Suiker, 3095 b. Rijst, 4392 boss. Bindrottingen, C. Vlierboom en Zoon; 50 kr. Suiker, Gebr. van Rossem; 150 kr. Suiker, 5427 b. Rijst, Order.

BEVRACHTE SCHEPEN.

Door de Nederl. Handel-maatschappij zijn bevracht, terug op Amsterdam, de navolgende twee schepen, als: Laura en Adèle, kapt. F. J. Donema, van Amst. - Willem III, kapt. C. v. d. Burg, van Schiedam.

BIBLIOGRAFIE.

VONDELS WERKEN,

Uitgegeven door Mr. J. VAN LENNEP.

VIII° — XIV° AFLEVERING.

(*Vervolg en Slot.*)

Met een paar minder of meer waarschijnlijke gissingen van chronologischen aard, wil ik dit artikel besluiten.

De Heer Van Lennep zegt, Dl II, bl. 215, dat het toekennen van den naam van Dianiere aan eene der Jufferen Baeck, Margareta namelijk (van waar toch die *h* in *Margaretha*?), »aan een byzondere omstandigheid is toe te schrijven, die ons onbekend is." Gaat echter het vermoeden van den Heer Van Lennep door, dat de »Zangh" van Dianier en Koridon in zijn slotkoeplet de oorzaak te kennen geeft, waarom Kathrijne en Margareta afkeerig van het huwelijk waren, dan is, dunkt mij, hieruit gevoeglijk te verklaren waarom eene der twee den naam harer patronesse, Dianier, gekregen heeft. Ten minste in dezen geheelen zang blijkt, zoo ver ik zie, volstrekt nog niet, dat er met Dianier, het voorwerp van Koridon's liefde, reeds op eene der Juffers gezinspeeld wordt. Leest men slechts eerst dezen *Zangh* van Koridon en Dianier (bl. 220), en daarna het *Lijfgevecht* (bl. 215), zoo zal men van zelf van de »verdronkene" Dianier tot de »levende" komen, die haren naam erfde.

Ik geloof, dat de Heer Van Lennep zich door zijn zucht tot klassificeeren wat te ver heeft laten leiden toen hij, om de opdracht aan Magdalena van Erp, Justus Baecks huisvrouw en zwageresse van Hooft, *De Kruysbergh*, op het jaar 1624 gesteld heeft. Mij dunkt, had de schrandere kommentator dit gedicht met de aandacht gelezen en herlezen, waarop het aanspraak heeft, hij zou het veilig 14 a 16 jaren later geplaatst hebben, en hij zou er geen noot bij hebben kunnen schrijven, noch behoefd hebben te schrijven van den volgenden inhoud (bl. 227): »De vergelijking van het bloed, uit de hoofdwonden van Christus gevloeid, met een rozekrans, is NIET ONBEVALLIG GEDACHT en daarbij volgehouden en CIERLIJK beschreven; zij toont niet te min bij onzen dichter *reeds* nu die overhelling tot het mystieke, welke onmerkbaar bij hem veld won, en hem later te meer vatbaar maakte tot den overgang naar de Roomsche Kerk."

Toen Vondel den *Kruysbergh* schreef — ik kan het mij bezwaarlijk anders voorstellen — was hij reeds in merg en been katholiek, en mij schijnt, naar mijne meening, hier geen voorteeken van zijn overgang in te zien. Maar hoe, bij dit dichtstuk sprake kan zijn van »niet onbevallig gedacht" en »cierlijk beschreven" is mij volstrekt onverklaarbaar. Hoe, is de *Kruysbergh* dan niet een der zinrijkste, der diepst gevoelde, der schitterendste, der verhevenste lierdichten, die Vondel ooit gezongen heeft? Is er een tweede in de geheele europeesche letterkunde van de eerste helft der XVII° Eeuw, waarin zóo het innig en geheimzinnig leven der algemeene traditie van al de christen tijden, met hare geliefdste en geurigste allegoriën, zich volmaakter huwt aan het krachtig zelfbewustzijn des dichters, het warmst geloof, en de heiligste liefde?

»O bloet- en waterrijcke rots!
O hartebron des wijsen Gods!
O artseny voor alle krancken!
Vergun my oock eén druppel nat;
Bevloey mijn dor en dorstigh bladt,
En leerme mijn Verlosser dancken!"

Men moet wel in het »bladt" van den 5n regel »het blad der tong", in plaats van het blad papier kunnen zoeken, om bij dien aanroep niet in vuur te geraken en de hooge geestdrift des dichters te deelen. 't Is te meer te verwonderen, dat de Heer Van Lennep zulke eene platte verklaring van dat woord »bladt" kan toelaten, daar Vondel in een gedicht, dat ik nagenoeg van den zelfden tijd schat als dit, óok in verrukking zijn voorwerp tegenroept: »schaf pappier, Daer ik uw glorie op magh schrijven!" In den Rijnstroom namelijk, dat schitterend lierdicht, aan Wolfard van Brederode opgedragen. De *Kruysbergh* heeft nóg een vaerskoppel, waarin eene gedachte wordt uitgedrukt, die Vondel in het tijdperk 1638—1655 meermalen herhaald heeft: het stralend aangezicht, namelijk, »waeruit de sonne schept haer licht": Vergel. *Gysbreght* (1638) Rey van Ed. »Waer uyt de Sonne schept haer licht, En alle starren glans en luyster," Bode: »daer zij haer glans uyt scheppen. » Voords *Ecce Homo* (1654): » Waeruit op Thabor 't hemelsch licht" enz. En wat het technische van den *Kruysbergh* betreft — ik geloof niet, dat Vondel ooit een gedicht heeft gemaakt, waarin zulk een rijke maat zoo innig aan den gang der gedachten gebonden was, en waarin het rijm zoo genetiesch met de ideën scheen saam te werken om den geest des lezers over te voeren van de eene voorstelling op de andere, tot aan het einde. De drie slepende met elkander rijmende regels, die telkens door twee staandrijmende worden afgescheiden, zijn met zoo veel afwisseling van zinscheiding aangebracht, dat gij nimmer die voldaanheid, die matheid hier ontwaart, welke in zoo vele gedichten, bij het einde van ieder ideetjen tevens einde van maat- en rijmvereischte, u onophoudelijk nederploft. Daar is zulk een diepte van zin, volheid van kennis, kracht van denkbeelden, wijsheid van schikking, stelling en tegenstelling, zulke eene juiste aanzetting der tinten en fijnen overgang van nuancen in dit stuk, dat men er onophoudelijk nieuwe schoonheden in ontdekt, en men er, naar mijn gevoelen, om het wel te verklaren, met groot gemak een dik boek over zoû kunnen schrijven. De eenige vlek komt mij voor de zinspeling op den naam van Magdalena en van de Baecken, welke ik intusschen gul beken alleen door de aanwijzing van den Heer Van Lennep gevonden te hebben. Hoe de Heer Van Lennep »*tegen* 't paradijs" niet verstaat, is mij onbegrijpelijk; mij dunkt het heeft de zelfde beteekenis als ons gewone *tegen*, in »iets tegen iemant zeggen" of dergelijke.

Zoo ver mij bekend is, geschiedde de eerste uitgaaf van dit juweel in 1641, met den *Peters en Pauwels*, en het is inderdaad zulk een slechte gedachte van Vondel niet geweest, om deze keurige dichtvrucht toe te voegen aan het treurspel, dat hij, als eene offergave, aan Eusebia-Tesselschade heeft opgedragen.

Ik hoop hartelijk, dat ik spoedig op nieuw eene aflevering van den *Vondel* zal hebben aan te kondigen, en dat ook een grooter getal bladen van de *Aanteekeningen* mij het genot van het dicht-zelf nog meer zal verhoogen, terwijl het tevens de inteekenaars in de geriefelijke gelegenheid stellen zal de losse kajees van het Ie Dl in een stevigen band te laten samenvoegen.

Kommentator en Uitgeveren verder voorspoed op hun voortreflijken arbeid!

Herfstmaand, 1854. *Nil nisi per Christum.*

Advertentiën.

(213) Heden overleed alhier na eene ongesteldheid van weinige weken, mijn teeder geliefde Broeder MICHAEL HEEMSKERK, in den ouderdom van 42 jaren en bijna 4 maanden, voorzien van de laatste genademiddelen onzer Moeder de H. Kerk.

ROELOFARENDSVEEN, J. HEEMSKERK,
13 September 1854. Pastoor aan den Rijndijk.

Let Wel.

100 Gulden Belooning voor dengene die een gehuwd Burgerman, van de R. C. Godsdienst, eene **VASTE BETREKKING** kan bezorgen, welke hem 's wekelijks 4 à 5 Gulden oplevert, hetzij op een Magazijn of Pakhuis, onverschillig waar. Reflecteerenden veroegen zich met *franco* briefjes, onder de letters Z. Z. bij den Uitgever dezer Courant. (211)

Collége-Pensionnat de Notre Dame,

à TONGRES,

près de Liège et de Maastricht.

Le programme de ce collége, qui est placé sous la protection de Mgr. l'Evêque de Liège, comprend deux sections: celle des Humanités et celle des Etudes Professionnelles. Cet établissement convient ainsi aux jeunes gens qui veulent se préparer aux études universitaires, et aussi à ceux qui se destinent à l'Industrie, au Commerce, aux fonctions administratives, etc.

Le prix de la pension est de 400 frs. — La rentrée est fixée au 2 Octobre.

(202) L'ABBÉ ROBEYNS, Directeur.

PENSIONNAT

DES DAMES DE MARIE à COLOMA

Station de Malines, Belgique.

Instruction littéraire et ouvrages de main. — Français y est enseigné par des Dames [illegible] Pension 600 francs. Pour plus amples renseignements, s'adresser à la Dame Supérieure ou au Bureau de cette feuille. (210)

Bij C. L. VAN LANGENHUYSEN en zijne gewone Correspondenten kan men inteekenen op:

NAGELATENE PREKEN, van wijlen den Wel-Eerwaardigen Heer J. F. SCHREVEN, Pr. en Pastoor te Bochold. Na des schrijvers dood door zijne vrienden verzameld en uitgegeven.

Het eerste deel ziet bereids het licht en houdt **ZONDAGSPREKEN**, benevens eenige **op hooge Feestdagen des Heeren.**

Met nog twee deelen zal het werk compleet zijn, een deel **Preken op de Feestdagen** en een deel **Preken voor de Vasten** en **Gelegenheids-Preken.**

De Prijs is *f* 1.00 per deel.

Het werk is uit het Hoogduitsch vertaald door J. G. VAN LEEUWEN, Pr. en van Kerkelijke Goedkeuring voorzien.

(212) H. A. M. ROELANTS, te Schiedam, heeft heden verzonden:

Eene uiterst volledige, zeer naauwkeurige en goedkoope Uitgaaf, van

DE STAATSWETTEN,

VAN NEDERLAND,

In 32°. formaat. (Miniatuur-Uitgaaf). Gebonden in linnen à *f* 1.50.

INHOUD: 1°. De Grondwet van 1848. 2°. De Kieswet. 3°. De provinciale Wet. 4°. De Wet, houdende verdeeling der Provincie in Kiesdistricten ter benoeming van Leden der Provinciale Staten. 5°. De Gemeentewet. 6°. De Wet tot verzekering der uitvoering van sommige voorschriften [illegible] Plaatselijke Verordeningen. 7°. [illegible] Vreemdelingenwet. 8°. De Wet ter uitvoering van art. 7 der [illegible] (Nederlanderschap en Naturalisatie). 9°. De Wet ter uitvoering van art. 8 der wet van 28 Julij 1850 (*Stbl.* n°. 44) (regt voor brieven van naturalisatie). 10°. De Wet tot regeling van het Regt van Enquête. 11°. De Wet op de Onteigening. 12°. De Wet tot regeling der Jagt en Visscherij. 13°. De Wet op de electro-magnetische Telegraaph. 14°. De Wet tot regeling der afkondiging van algemeene maatregelen van inwendig Bestuur van den Staat. 15°. De Wet betreffende de burgerlijke Pensioenen. 16°—22°. De Wetten betreffende de Bevordering, het Ontslag en de Pensioenen bij de Zee- en Landmagt. 23°. De Wet tot regeling van het Pensioen der Militaire Leden van het Hoog Militair [illegible] 24. De Wet betreffende het [illegible] aan mindere Geëmplooijeerden enz. bij [illegible] [illegible] Kerkgenootschappen. 26°. De Wet omtrent het Bouwen [illegible]

Te Amsterdam bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.